

EĞİTİM
yayınevi

İç Mimarlık Alanında Uluslararası Araştırmalar III

—
Editör: Doç. Dr. Güzde Çakır Kiasıf

Editör:

Doç. Dr. Gözde Çakır KIASIF

İç Mimarlık

Alanında Uluslararası
Araştırmalar III

EĞİTİM
yayınevi

İÇ MİMARLIK ALANINDA ULUSLARARASI ARAŞTIRMALAR-III

Editör: Doç. Dr. Gözde Çakır Kiasıf

Genel Yayın Yönetmeni: Yusuf Ziya Aydoğan (yza@egitimyayinevi.com)

Genel Yayın Koordinatörü: Yusuf Yavuz (yusufyavuz@egitimyayinevi.com)

Sayfa Tasarımı: Mehmet Çakır

Kapak Tasarımı: Eğitim Yayınevi Grafik Birimi

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı

Yayıncı Sertifika No: 76780

ISBN: 978-625-97435-8-5

1. Baskı, Aralık 2024

Baskı Cilt: Repro Bir Matbaacılık

İvedik OSB Matbaacılar Sitesi 1514 Cad. No: 23-25 Yenimahalle/Ankara

Matbaa Sertifika No: 47381

Kütüphane Kimlik Kartı

İÇ MİMARLIK ALANINDA ULUSLARARASI ARAŞTIRMALAR-III

Editör: Doç. Dr. Gözde Çakır Kiasıf

VI+137 s., 160x240 mm

Kaynakça var, dizin yok.

ISBN: 978-625-97435-8-5

Copyright © Bu kitabın Türkiye'deki her türlü yayın hakkı Eğitim Yayınevi'ne aittir. Bütün hakları saklıdır. Kitabın tamamı veya bir kısmı 5846 sayılı yasanın hükümlerine göre kitabı yayımlayan firmanın ve yazarlarının önceden izni olmadan elektronik/mekanik yolla, fotokopi yoluyla ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, yayımlanamaz.

EĞİTİM
yayınevi

Yayınevi Türkiye Ofis: İstanbul: Eğitim Yayınevi Tic. Ltd. Şti., Atakent mah.
Yasemen sok. No: 4/B, Ümraniye, İstanbul, Türkiye

Konya: Eğitim Yayınevi Tic. Ltd. Şti., Fevzi Çakmak Mah. 10721 Sok. B Blok,
No: 16/B, Safakent, Karatay, Konya, Türkiye
+90 332 351 92 85, +90 533 151 50 42, 0 332 502 50 42
bilgi@egitimyayinevi.com

Yayınevi Amerika Ofis: New York: Egitim Publishing Group, Inc.
P.O. Box 768/Armonk, New York, 10504-0768, United States of America
americaoffice@egitimyayinevi.com

Lojistik ve Sevkiyat Merkezi: Kitapmatik Lojistik ve Sevkiyat Merkezi, Fevzi Çakmak Mah.
10721 Sok. B Blok, No: 16/B, Safakent, Karatay, Konya, Türkiye
sevkiyat@egitimyayinevi.com

Kitabevi Şubesi: Eğitim Kitabevi, Şükran mah. Rampalı 121, Meram, Konya, Türkiye
+90 332 499 90 00
bilgi@egitimkitabevi.com

İnternet Satış: www.kitapmatik.com.tr
+90 537 512 43 00
bilgi@kitapmatik.com.tr

ÖNSÖZ

İç mimarlık, zamanın ruhuyla birlikte sürekli evrilen, estetik ve fonksiyonelliğin buluştuğu bir tasarım disiplindir. Bu alan, kullanıcı deneyimlerini merkeze alarak, çevresel ve toplumsal etkenlerle yoğrulmuş karmaşık bir yapıyı barındırır. Teknolojinin, sanatın ve sosyal değişimlerin etkisiyle, iç mekânların algısı ve tasarımı yeni bir boyut kazanırken, bu disiplin de kendi sınırlarını yeniden çizmekte ve özellikle dijital çağın getirdiği yeniliklerle zenginleşmektedir.

“İç Mimarlık Alanında Uluslararası Araştırmalar – III (International Research in the Field of Interior Architecture)” başlıklı bu kitap, uluslararası düzeyde farklı perspektifleri bir araya getirerek, iç mimarlıkta yenilikçi yaklaşımları ve eleştirel düşünceyi teşvik etmeyi amaçlamaktadır. İçeriğinde yer alan konular ile iç mimarlık ve diğer disiplinler arasındaki etkileşimleri güçlü bir şekilde yansıtmaktadır. ‘Animasyon Dizileri ve Mimarlık İlişkisi: Arcane Örneği’, ‘Yapay Zeka ile Tasarlanan Mekanlarda Renk Seçimi: Psikolojik Etkiler ve Literatür Uyumunun Analizi’, ‘Nail Çakırhan Evinin Frank Lloyd Wright’ın Organik Mimarlık Düşüncesi Üzerinden Değerlendirilmesi’, ‘Yaşlılar için Islak Hacimlerde İç Mekan Tasarım Kriterlerine Yönelik Öneriler’ ve ‘The Link Between Growth Mindset and Design’ adlı beş adet kitap bölümü ile iç mimarlık alanında çalışan akademisyenler, tasarımcılar ve öğrenciler için ilham verici bir kaynak niteliği taşımaktadır.

Disiplinlerarası bir yaklaşımla ele alınan konuların, iç mimarlığın sınırlarını yeniden keşfetmek isteyen herkes için yeni ufuklar açacağına inanıyorum. Bu kitabın hazırlanmasında katkıda bulunan tüm yazarlara ve yayınlanmasını mümkün kılan Eğitim Yayınevi’ne teşekkürlerimi sunarım. Bu alanda araştırma yapan tüm okuyucular için faydalı bir kaynak olmasını temenni ederim.

Editör
Doç.Dr. Gözde ÇAKIR KIASIF
Haliç Üniversitesi
Mimarlık Fakültesi
gozdecakir@halic.edu.tr

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	III
ANİMASYON DİZİLERİ VE MİMARLIK İLİŞKİSİ: ARCANE ÖRNEĞİ	1
Emre Tunar, Muteber Erbay	
YAPAY ZEKA İLE TASARLANAN MEKANLARDA RENK SEÇİMİ: PSİKOLOJİK ETKİLER VE LİTERATÜR UYUMUNUN ANALİZİ	17
Elif Nur Yıldırım, Umur Özbek	
NAİL ÇAKIRHAN EVİNİN FRANK LLOYD WRIGHT'IN ORGANİK MİMARLIK DÜŞÜNCESİ ÜZERİNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ	33
Oğuzhan Poyraz, Hakan İmert	
YAŞLILAR İÇİN ISLAK HACİMLERDE İÇ MEKÂN TASARIM KRİTERLERİNE YÖNELİK ÖNERİLER	49
Gizem Özer Baş	
THE LINK BETWEEN GROWTH MINDSET AND DESIGN	63
Shirin Izzadpanah	

NAİL ÇAKIRHAN EVİNİN FRANK LLOYD WRIGHT'IN ORGANİK MİMARLIK DÜŞÜNCESİ ÜZERİNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ¹

Oğuzhan Poyraz², Hakan İmert³

GİRİŞ

Organik kelimesinin Türk Dil Kurumu sözlüğündeki karşılıklarından biri “doğal bir yol izlenerek yapılan” şeklinde verilmiştir. Mimarlık kelimesi ise “yapıları belirli ölçü ve kurallara göre tasarlama sanatı ve bilimi” olarak açıklanmıştır (TDK Sözlüğü, 2024). Bu doğrultuda, organik ve mimarlık kelimelerinin etimolojisi incelenerek organik mimarlık kavramı, yapıyı doğal bir yol izleyerek belirli bir ölçü ve kurallara göre tasarlama metodu olarak tanımlanabilir.

Doğa, sanat ve mimari arasındaki ilişkiye ilk olarak 18. yüzyılın ortalarında Amerikalı heykeltıraş Horatio Greenough tarafından değinilmiştir. Greenough doğayı bir kaynak olarak görmüş ve eskiye atıfta bulunmaksızın geniş bir form yelpazesi sunduğunu düşünmüştür (Lampugnani, 1963). Bu bağlamda, Greenough'nun sanatında organik olma yaklaşımının doğayla bağlantılı olarak kullanıldığı söylenebilir. Ancak, Chicago Okulu'nun yetiştirdiği en önemli mimarlardan biri olan Louis Sullivan, organik tasarım yaklaşımının anlaşılmasına zemin hazırlayacak yeni bir bakış açısı getirmiştir. Sullivan, modern mimarlık fikri haline gelen “biçim işlevi izler” yaklaşımını benimsemiştir (Wright, 2002).

Sürdürülebilirlik ve enerji etkinlik gibi konularda mimarların önemli roller üstleneceği (Algburi ve Ferah; 2021) zaman dilimleri öncesinde “organik” terimini kendi mimarisine uyarlayan Frank Lloyd Wright ise, Sullivan'ın

1 Bu çalışma, İç Mimarlıkta Güncel Konular Sempozyumu'nda (İÇGÜKON 2024) sözlü olarak sunulan ancak tam metni yayımlanmayan “Frank Lloyd Wright'ın Organik Mimarlık Düşüncesinin Araştırılması ve Bu Bağlamda Nail Çakırhan Evi İncelemesi” adlı tebliğin içeriği geliştirilerek ve kısmen değiştirilerek üretilmiş hâlidir.

2 Doktora öğrencisi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Mimarlık Ana Bilim Dalı, İstanbul/Türkiye, Orcid: 0000-0003-2472-7311, oguzhan.poyraz@izu.edu.tr

3 Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü, İstanbul/Türkiye, Orcid: 0000-0001-9216-8596, hakan.imert@izu.edu.tr

yaklaşımını doğayı taklit etmek için değil, ilham almak için en iyi araç olarak kullanmıştır. Wright, “biçim ve işlev bir olmalıdır” düşüncesini benimseyerek mevcut anlayışları değiştirmiştir. Bu doğrultuda, Frank Lloyd Wright’ın yaşamı boyunca edindiği tecrübeler ve deneyimler sonucu organik mimarlık düşüncesi ortaya çıkmıştır. Çocukluk dönemi, çalışma hayatı, seyahatleri ve ilham aldığı kişiler mimari anlayışının şekillenmesinde rol oynamıştır. Organik olarak tanımladığı düşüncesinin altında doğa yatmaktadır. Form, işlev ve estetiğin doğada nasıl oluştuğunu araştırmış ve çevreye duyarlı yapı özelliklerini incelemiştir. Geçmişten bugüne devam eden çevre dostu mimarlık anlayışını, doğa, insan ve zaman arasındaki ilişkilere dayanan bütüncül bir yaklaşımla ele almıştır. Wright, yaşamı boyunca organik mimarlığı; ekonomik, teknolojik ve sosyolojik değişimler doğrultusunda geliştirmeye çaba göstermiştir (Dennis ve Weneker, 1965).

Bu çalışma çerçevesinde ilk olarak Frank Lloyd Wright’ın organik mimarlık düşüncesinin ortaya çıkmasında etkili olan faktörler ele alınmıştır. Ardından, literatür araştırmaları ışığında organik mimarlık prensipleri belirginleştirilmeye çalışılmıştır. Bu amaç doğrultusunda, doğa ile temas halinde bir yaşamı mümkün kılarak Aga Khan mimarlık ödülünü kazanan ve geleneksel mimarlığın çağına yansımalarıyla örnek teşkil eden Nail Çakırhan Evi araştırmanın materyali olarak seçilmiştir. Yapıya ait görseller incelenerek karakteristik özellikleri gözlem yoluyla belirlenmiş ve organik mimarlık prensipleri üzerinden değerlendirilmiştir.

FRANK LLOYD WRIGHT’IN ORGANİK MİMARLIK DÜŞÜNCESİNİN ORTAYA ÇIKMASINDA ETKİLİ OLAN FAKTÖRLER

Sanatçı ve bilim insanları için kişisel ideolojilerini ve metodolojilerini geliştirirken her zaman önemli rol oynayan bir dizi faktör olmuştur. Mimarlar da kendi dönemindeki bulunan yaklaşımlardan, akımlardan ve üsluplardan ilham almışlardır. 19. yüzyılın sonlarında görülen Shingle üslubu, Arts and Crafts akımı haricinde çeşitli kültür, sanat ve insanlardan aldığı ilham Frank Lloyd Wright’ın mimari tarzının gelişiminde önemli rol oynamıştır (Manson, 1958).

Shingle üslubu, Queen Anne mimarisi içerisindeki aşırı süslü desenlere karşı biçimsel bir tepki olarak ortaya çıkmış ve Wright’ın 19. yüzyılda ortaya koyduğu çalışmalara etki etmiştir. Bu üslubun iki önemli temsilcisi Henry Hobson Richardson (1838-1886) ve Joseph Lyman Silsbee (1848-1913)’dir. Richardson’ın tasarımlarında yatay pencereler, üçgen çatı duvarlar ve silindirik kuleler öne çıkmaktadır (Sculy, 1960). Wright’ı Shingle üslubu açısından etkileyen, Richardson ile bu üslubu tanımasından ziyade Lyman Silsbee

ile çalışma dönemi olmuştur. Wright 1889 yılında Oak Park'ta kendi evi ve stüdyosunu bu etkiler altında tasarlamıştır (Şekil 1).

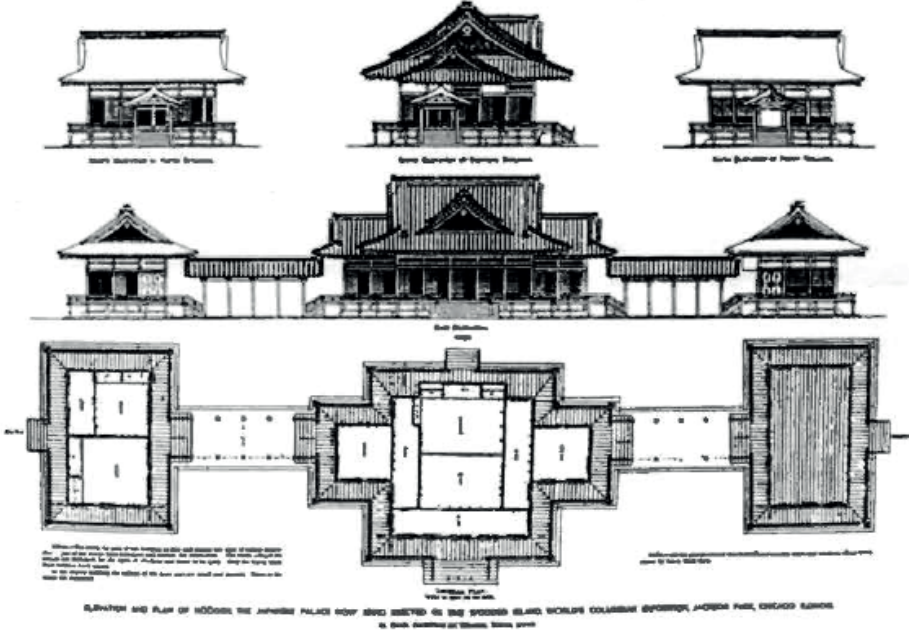
Şekil 1: Frank Lloyd Wright'ın Oak Park'taki Evi ve Stüdyosu (Frank Lloyd Wright Foundation, 2024)

Wright'ın mimari anlayışına etki eden akımlardan biri de William Morris'in öncülük ettiği Arts and Crafts (*Sanatlar ve Zanaatler*) akımıdır. Bu akımdaki tasarım kriterleri incelendiğinde sanat eseri gibi gösterilmek istenen binalar, tasarımda işlevselliğin ön planda olması, yerel malzeme kullanımı ve topografyaya uyumlu yapılar inşa etme isteği gözlenmektedir. Bu akımın en önemli özelliklerinden biri de her yapı biriminin özel olarak tasarlanmasıdır. Arts and Crafts akımı Wright'ın mimari ilkelerine güçlü bir ivme kazandırmış olsa da makineleşmeyi savunması ile Morris'in fikirlerinden zaman içerisinde ayrıştığı görülmüştür (Cronon, 1994).

Wright'ın 1888 yılında Louis Henry Sullivan'ın ofisinde çalışmaya başlaması sürecinde tasarımlarında doğa etkisini ön plana alması, çağdaş bir mimarlık anlayışını oluşturmasında ilham verici bir unsur olmuştur. Sullivan yapının şeklinin, kullanılacak malzemeden ve kendi işlevinden doğal olarak ortaya çıkartılması gerektiğini belirtmişken (Naden, 1968), Wright' ise tasarımlarında doğal formları ve bitkileri temel almıştır. Dolayısıyla daha seküler bir tarza sahip olan Avrupa ve Klasik Dönem Mimarisi'ne karşıt bir yaklaşıma doğru yönelmiştir (Cronon, 1994).

Frank Lloyd Wright'ın organik mimari düşüncesini oluştururken etkilendiği yaklaşımlardan biri de Japon yerel mimarisidir. Ona göre Japon yerel mimarisinin kendisi organikdir (Naden, 1968). Japon mimarisindeki portatif bölme duvarlar, asgari mobilya kullanımı ve odaların kendi içlerinde bölünmesi gibi özellikler Wright'ın mimarisinde kullandığı özellikler olmuştur. Bu doğrultuda, 1893 yılında gerçekleştirilmiş olan Kolomb Dünya Fuarı'nda karşılaştığı Ho-o-Den Pavyonu'ndan çok etkilendiği bilinmektedir (Şekil 2). Otobiyografi adlı

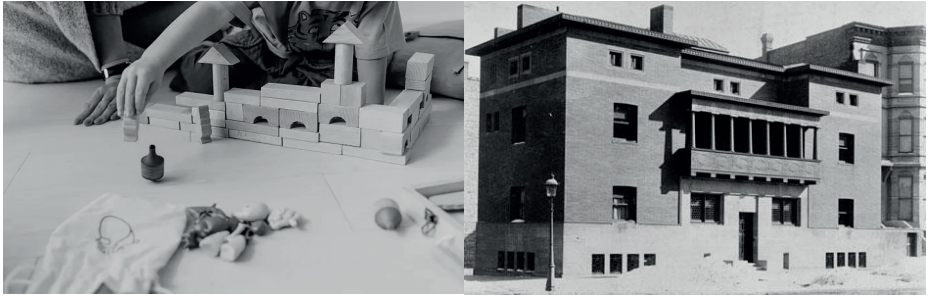
eserinde; Japon sanatının ve mimarisinin organik bir karaktere sahip olduğunu ve dolayısıyla doğal yaşamın bir ürünü olduğundan bahsetmektedir (Wright, 2005).

Şekil 2: Ho-o-Den Pavyonu'nun 1892 Yılında Inland Architect'te Yayınlanmış Ölçekli Çizimlerine Ait Görseller (Üstte) (Nute, 2021), Ho-o-Den Pavyonu Görseli (Altta) (Frank Lloyd Wright Trust, 2024)

Wright ayrıca küçük yaşlardan itibaren edebiyat, müzik, felsefe ve müziğe olan ilgisinin soyutlama yapma ve fikirlerini sanatlarla ifade etme yeteneğini kuvvetlendirdiğini belirtmiş, çocukluğundan itibaren gelen birikimin oluşturduğu eleştirel tarafının kendini sürekli geliştirdiğini ifade etmiştir (Wright, 1960). Çocukluk döneminde Friedrich Froebel'in geliştirdiği eğitimle

tanışmıştır. Froebel'in bir doğa bilimcisi olması ve mimarlık eğitimi almış olması ahşap blokları (Şekil 3) eğitim aracı olarak kullanmaya teşvik etmiştir (Karaman, 1999). Bu sistemde çocuk, tüm doğal oluşumların altında yatan geometrik formları anlamaya motive edilmektedir. Ayrıca el becerilerinin ve düşünme sisteminin gelişmesi amaçlanmaktadır. Bu bağlamda Froebel Eğitim sisteminin çıkış noktasının doğanın kurallarının bütünlüğü olduğu öne sürülmüştür. Froebel oyuncakları böylece Wright'a bir felsefe, tasarım disiplini ve stil kazandırmıştır (McCormac, 1968). Tasarladığı bazı yapılarda bu oyunun etkileri gözlenmektedir (Şekil 3).

Şekil 3: Froebel Blokları (solda), Froebel Blokları'nın Etkisiyle Tasarlanan Yapılarından Biri Olan Charnley Evi (sağda) (Johnson, 2023; Frank Lloyd Wright Trust, 2024)

FRANK LLOYD WRIGHT'IN ORGANİK MİMARLIK PRENSİPLERİNE BAKIŞ

Wright'ın mimarisinin kaynağı doğadaki birlik ve uyumdur. Her yapı kendi topografyasına ve müşterisine özel tasarlanmıştır. Dolayısıyla tasarladığı her yapı tek ve eşsizdir (Lind, 1992). Wright ortaya çıkardığı bir üsluptan bahsetmeyi olumsuz karşılamıştır. Fakat çalışmalarının tümünü organik olarak adlandırmıştır. Onun için üslup değil fonksiyon önemlidir. Ona göre parça için bütün ne ise, bütün için de parça odur (Wright, 1957). Her parça kendi kimliğini sergilemeli, ancak aynı zamanda bütün içinde bir araya getirilmelidir. Bu nedenle parçalar birbirini tamamlar şekilde çalışır. Wright'ın mimarisinde aynı zamanda topografya, yapı, dekorasyon ve peyzaj birliği vardır. Bir dizi unsurun tek bir varlık oluşturacak şekilde düzenlendiği doğa örneğinde olduğu gibi mimaride de birlik sağlamak mümkündür. Buradan tasarımda birlik ilkesi gözlenebilmektedir. Wright doğada yaptığı gözlemleri kendi mimarlık kuralları içinde yeni anlamlar yükleyerek yorumlamıştır. Bu bağlamda tasarım özelliklerini süreklilik, bütünlük, karakter, düzen ve özgürlük olarak tanımlamıştır. Bu özellikler onun kendi düşüncelerinin ürünüdür. Wright'ın mimarisindeki süreklilik, mekânın içeride ve dışarıda hareket etmeyi mümkün

kıldığı anlamına gelmektedir. Wright mimaride bütünlükten bahsederken, bir bireyden kastedilenle aynı şeyi göz önüne almıştır (Wright, 1960).

Wright için bir binanın karakteri son derece önemlidir. Onun eserlerinde her bina kendi amacını ve hedeflerini açıkça yansıtır. Wright'ın tasarladığı konutlar incelendiğinde, her evin kendi kimliğini ve amacını, yani karakterini yansıttığı gözlemlenebilir. Wright'a göre eski ya da yeni malzemelerin herhangi bir binanın biçimine, karakterine ve kalitesine yapacakları canlı katkıları vardır. Bu doğrultuda doğal malzemeler Wright'ın binalarının temel bileşenleridir. Wright doğal malzemelerin kullanımının binaları daha güzel kıldığına inanmaktadır (Wright, 1957).

Wright'ın mimarisinde geometrik düzene de açıkça rastlanmaktadır. Kat planını geliştirmek için sürekli olarak geometrik bir ızgara kullanmıştır. Kendisi de inşa ettiği irili ufaklı tüm binaları bir birim sistemi üzerine kurduğunu belirtmiştir (Brooks, 1991). Bu bağlamda, literatür araştırmaları da temel alınarak Wright'ın söylemleri ve uygulamaları üzerinden organik mimarinin prensipleri tablolaştırılmıştır (Bkz. Tablo 1).

Tablo 1: Organik Mimarinin Düşüncesine Ait Prensipler

Organik Mimarinin Prensipleri	Yaklaşımın Değeri
Peyzajla etkileşim kurmak	<i>Topografinin bir parçasıymış gibi binaların tasarlanmasını sağlamak</i>
Doğal ve yerel malzeme kullanımı	<i>Doğa ile etkileşimi artırarak çevreye dost malzeme kullanımı teşvik etmek</i>
Mimarinin doğa ile bütünleşmesi	<i>Doğa ile uyumlu tasarımların yapılması sağlamak</i>
Tasarımda çözüm çeşitliliği	<i>Mekanların görsel algısını iyileştirmeyi sağlamak</i>
Özgünlük	<i>Sadece doğadan feyz alarak orijinal ve kullanıcı taleplerine uygun üretimler yapılmasını sağlamak</i>
Ölçek ve oran	<i>Doğa ile uyumlu ölçek ve oranların kullanılmasını sağlamak</i>
Süsleme	<i>Doğanın kendisinin bir süsleme olduğunu kabul ederek organik binalarda aşırı süslemelerden kaçınmayı sağlamak</i>
Kullanıcı odaklı tasarım	<i>Doğanın bir parçası olan insanı referans olarak çözümler üretmeyi sağlamak</i>
Sadelik	<i>Basit ancak bir döngü içerisinde tasarımlar üretmeyi sağlamak</i>
Korunma ve Mahremiyet	<i>Yapıları koruma hissi vererek mahremiyetten yoksun veya korumasız bırakmadan üretmeyi sağlamak</i>

GELENEKTEN GELECEĞE MİRAS BİR KONUT: NAIL ÇAKIRHAN EVİ

Mimarlık eğitimi almamış olan Nail Çakırhan'ın ilk kariyeri gazetecilik ve şairliktir. Arkeolog olan eşi Halet Çakırhan'a saha görevlerinde eşlik ederken ilgi duymaya başladığı inşaat alanında on yılı aşkın bir süre denetçi olarak çalıştıktan sonra annesine ait yöresel bir evi geleneksel mimarlık uygulamaları ışığında yerel iki marangozun yardımıyla yenilemiştir. Tüm bu edindiği tecrübeler ışığında kendi yerel evini inşa etmek üzere yola çıkmıştır (Arkiv, 2024).

1971 yılında Ula'ya bağlı olan ancak daha sonra ilçe statüsü kazanan Akyaka'da bir arazi satın aldıktan sonra kendi evini tasarlayıp uygulaması, mimarlık camiasında alaylı birinin tasarım yapması konusunu tartışmaya açmıştır. Nail Çakırhan'ın Akyaka'da inşa ettiği ev, çocukluğunun geçtiği Ula'daki dede evinin bir benzeri olarak tasarlanmıştır (Bkz. Şekil 4). Bu nedenle, bölgesel özellikleri yansıtan ve geleneksel Ula Evi'nin bir replikası (Demir, 2010, Gökben, 2021) niteliğinde olan bu ev, 1983 yılında Aga Khan Mimarlık ödülü kazanmış ve bölgeselciligi temsil eden bir yapı olarak kabul edilmiştir. Aga Khan Büyük Jürisi kararında projeden şu şekilde bahsedilmiştir:

“Tasarım ve bezemede geleneksel yaşam biçiminin yansıtılması ve sürdürülmesinden kaynaklanan yalınlık ve inceliğe. Evin tasarımı geçmiş örneklerin basit bir yinelemesinin ötesindedir; bezemeleri ağırbaşlı, eskiye benzer yeterli orandadır.

Doğayla olağanüstü uyumu ve çok amaçlı kullanımın üstün niteliği ve iç mekânının etkisi yapıya büyük üstünlük kazandırıyor. Bu havadar ve çekici ev, el sanatlarını canlandırması ve kültürel duyarlılığı için özellikle dikkate değerdir” (Tuğutlu, 2013).

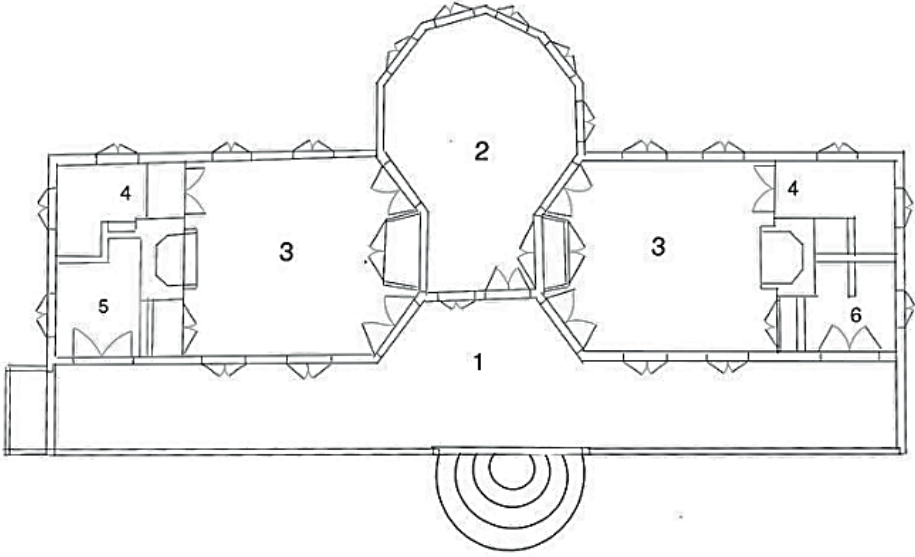

Şekil 4: Nail Çakırhan'ın Dedesinin Evine Ait Görseller (Şaşmaz, 2019)

Nail Çakırhan Evi'nin beğenilmesi ve ilgi çekmesi sonucunda Akyaka'da “Nail Çakırhan Mimarisi” anlayışı doğmuş ve bölge belediyesi tarafından

düzenlenen imar kurallarıyla bu mimarının yayılması teşvik edilmiştir. Bu sayede, Nail Çakırhan'ın evi bölgenin mimari kimliğinin önemli bir simgesi haline gelmiş ve çevresindeki yapılaşmaya öncülük etmiştir. Nail Çakırhan Evi yaklaşımı, geleneksel referanslı bir tarihselcilik örneği olarak tanımlanmaktadır (Uluoğlu, 2005).

Yapının özellikleri incelendiğinde bölgeye özgü ahşaptan yapılmış bir kapı girişine sahip olduğu görülmektedir. Konut “*Divanhane*” (veranda) adı verilen bir avludan girilen ve her iki yanında birer oda bulunan tek katlı bir yapıdır. Plan şeması incelendiğinde her iki yanında mutfak nişi ve ıslak hacim barındıran uyuma ve yaşama alanlarının çokgen bir toplanma alanına açıldığı görülmektedir. Yaşama alanlarında şömine, duvarda bulunan sabit dolaplar ve yüklükler, büyük pencereler, sedirler ve terek denilen raflar bulunmaktadır. Tıpkı toplanma alanı gibi tüm odalar iki kanatlı kapılar vasıtasıyla divanhaneye açılmaktadır (Şekil 5).

Şekil 5: Nail Çakırhan Evi Planı: 1-Divanhane (Veranda), 2-Avlu, 3-Yaşam ve uyku alanı, 4-Duş odası, 5-Mutfak, 6-Tuvalet (Algan & Dalay, 2021)

Nail Çakırhan Evi'nin tasarımında, bölgenin sıcak ve kurak yaz iklimi dikkate alınarak dış mekân kullanımına büyük önem verilmiştir. Bu amaçla, evin giriş cephesini boydan boya çevreleyen bir veranda olan “*divanhane*” alanı oluşturulmuştur (Şekil 6). Divanhane, sıcak hava koşullarında serinlemek ve dışarıda zaman geçirmek için ideal bir ortam sunmaktadır. Yazın güneşten korunmayı ve serin havadan faydalanmayı mümkün kılmaktadır. Ayrıca, evin

iç ve dış mekân arasındaki bağlantısını güçlendirmekte ve yaşam alanını genişletmektedir.

Şekil 6: Divanhaneye Ait Eskiz ve Görünüm (Algan & Dalay, 2021)

Nail Çakırhan Evi'nin tasarımında, geleneksel Türk evlerindeki sofaya benzer bir yaklaşım benimsenmiş ve evin girişini karşılayan, odalara dağılımı sağlayan bir ortak alan konumlandırılmıştır. Sofa yaklaşımına benzer şekilde düzenlenmiş bu mekân misafirleri ağırlamak ve aile bireylerinin bir araya gelmesini sağlamak için tasarlanmıştır. Her biri yatak odası-oturma odası olarak kullanılan her iki odanın girişin karşısındaki duvarın ortasında bir ocak ve ocağın bir tarafında duş ve lavabodan oluşan, ahşap kapılı bir banyo; diğer tarafında ise yine ahşap kapılı, giysi dolabı olarak kullanılan bir dolap mekânı bulunmaktadır. Dışarıdaki odalardan birinin yanında sütunlu bir terastan girilen bir mutfak ve diğer odanın bitişiğinde yine sütunlu terastan ulaşılan bir tuvalet bulunmaktadır. İki oda arasında yer alan sofa avluya bakmaktadır ve her duvarında pencereler bulunan aydınlık, havadar ve ferah bir mekândır (Şekil 7). Pencereler çitakari tekniğinde süslenmiş olup sofa tavanının orta pervazı ile kapı, dolap ve pencere kepenkleri yöresel ahşap işçiliğinin izlerini taşımaktadır (Erarslan, 2019).

Şekil 7: Nail Çakırhan Evi'nin İç Mekanına Ait Görseller (Algan & Dalay, 2021)

Nail Çakırhan'ın yöresel mimariye pratik bir yorum getirmekteki amacı, yerel iklime uygun, doğayla uyumlu, yerel malzemelerin kullanıldığı, geleneksel tekniklerin uygulandığı ve yerel kültüre özgü unsurların yer aldığı bir mimarlık geleneği oluşturmaktır (Erarşlan, 2019). Bu nedenle, Nail Çakırhan Evi'nin inşası için kullanılan yöntemler ve malzemeler yerel ve doğal özelliklere sahiptir. Strüktürü ahşap karkastan yapılmıştır ve çimento harcı ile bağlanmış moloz taşlardan oluşan bir kaide üzerine inşa edilmiştir. Ahşap karkasların arası tuğla ile doldurulmuş ve sıvanmış, beyaza boyanmıştır. Çatı alaturka kiremit kaplıdır. Tüm yapı elemanları, yerel malzemeler kullanılarak imal edilmiştir (Şekil 8). Ayrıca, işçilik de yerel ustalardan faydalanılmıştır böylece bölgesel ekonomiye katkı sağlamıştır. Bu doğrultuda, Nail Çakırhan Evi'nin çevresel ve kültürel bağlam içinde yerel bir yapı olması sağlanmıştır (Algan & Dalay, 2021).

Şekil 8: Dış Cephe Görünümleri (Algan & Dalay, 2021)

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Nail Çakırhan Evi organik mimarlık düşüncesinin ilişkilendiği planlama, tasarım & uygulama ile yapı elemanları & mobilya başlıkları üzerinden incelenmiştir. Bu bağlamda organik mimarlık prensiplerinin Nail Çakırhan Evi üzerindeki izdüşümleri aşağıda verilmiştir:

Tablo 2: Nail Çakırhan Evi'nin Organik Mimarlık Düşüncesi Üzerinden İzdüşümleri

A- Planlama, Tasarım & Uygulama	Organik Mimarlık Düşüncesi Üzerinden İzdüşümler
Topografya ile olan ilişki	<i>Peyzajla etkileşim kurmak, mimarinin doğa ile bütünleşmesi</i>
Plan düzenlemesi	<i>Sadelik, korunma ve mahremiyet, özgünlük, doğa ile uyumlu ölçek ve oranların kullanımı, kullanıcı odaklı tasarım, tasarımda çözüm çeşitliliği</i>
Malzeme ve işçilik	<i>Doğal ve yerel malzeme kullanımı, mimarinin doğa ile bütünleşmesi</i>
B- Yapı Elemanları & Mobilyalar	Organik Mimarlık Düşüncesi Üzerinden İzdüşümler
Pencereler	<i>Panjurlar ile mahremiyet sağlamak, doğal ve yerel malzeme kullanımı, doğa ile görsel etki kurmak</i>
Kapılar	<i>Doğal ve yerel malzeme kullanımı</i>
Tavanlar	<i>Doğal ve yerel malzeme kullanımı, özgünlük, sadelik (kısmen süsleme)</i>
Döşemeler	<i>Doğal malzeme kullanımı ve sadelik</i>
Duvarlar	<i>Doğal malzeme kullanımı ve sadelik</i>
Dolap ve Terekeler	<i>Doğal malzeme kullanımı ve sadelik (kısmen süsleme)</i>
Şömine	<i>Doğal malzeme kullanımı ve sadelik (kısmen süsleme)</i>

Frank Lloyd Wright'ın organik mimarlık düşüncesinin ortaya çıkmasında, birçok farklı etkenin bir araya geldiği görülmektedir. Wright'ın çocukluk döneminde tanıştığı Friedrich Froebel'in oyuncakları, doğal formlara olan ilgisi, Louis Sullivan'ın "form, işlevi takip eder" felsefesi, Japon mimarisine olan hayranlığı ve Arts and Crafts hareketinin etkisi organik mimarlık anlayışının temel taşlarını oluşturmuştur. Bu etkiler, Wright'ın tasarımlarında doğanın bir parçası olan, fonksiyonelliği ön planda tutan ve her yapı için özgün çözümler sunan bir mimarlık anlayışını benimsemesine neden olmuştur. Bu doğrultuda Nail Çakırhan Evi'nin, Wright'ın organik mimarlık prensipleriyle yüksek oranda ilişki kurduğu anlaşılmıştır (Bkz. Tablo 2). Wright'ın doğaya duyduğu saygı ve onunla bütünleşme fikrinin yansımaları Nail Çakırhan Evi'nde görülmektedir. Nail Çakırhan Evi, doğa ile bütünsellik kurmayı amaçlayarak peyzajla uyum gösteren bir yapı niteliğinde tasarlanmış olması nedeniyle Wright'ın organik mimarlık pratiğiyle örtüşmektedir. Sonuç olarak Nail Çakırhan'ın doğa ile uyumlu yapı üretim sürecini Türk geleneksel mimarisi ile harmanlayarak kendi özgün tasarım dilini oluşturduğu düşünülmektedir.

Nail Çakırhan Evi özelinde organik tasarım düşüncesinin geleneksel mimarlık ve sürdürülebilirlikle olan ilişkisi de göz ardı edilemez. Nail Çakırhan Evi geleneksel mimarlık ilkeleri bağlamında değerlendirildiğinde, yapım ve inşaat tekniklerinin yerel malzemeler ve ustalar kullanılarak uygulanması, döngüsel bakım ve onarım ile anahtar alanları ısıtma stratejilerinin kullanılması gibi özellikleriyle uzun süreler boyunca doğanın gözlemlenmesiyle elde edilmiş yerel mimarlık anlayışlarına uygun tasarlandığı görülmektedir. Ayrıca, Wright'ın doğadan ilham alarak geliştirdiği tasarım ilkeleri, günümüz sürdürülebilir mimarlık anlayışının temelini oluşturan prensiplerle de örtüşmektedir. İklim odaklı tasarım, topografya ile uyum ve enerjiyi etkin kullanma gibi stratejiler, Wright'ın organik tasarım anlayışının Nail Çakırhan Evi örneğinde sürdürülebilir tasarım yaklaşımlarıyla ilişki kurduğunu göstermektedir.

KAYNAKÇA

- Algburi, O. ve Ferah, B. (2021). Simulation Comparative Study to Highlight the Relation Between Building Form and Energy Consumption. İçinde A. Jamil ve A. A. Hameed (Editörler). International Conference on Advanced Engineering, Technology and Applications (ICAETA). İstanbul: 09-11 July 2021.
- Brooks, A. (1991) *Writings on Wright*. (Volume 1) Cambridge: MIT Press.
- Cronon, W. (1994). *Inconstant Unity: The Passion on Frank Lloyd Wright*. T. Riley, P. Reed (Ed.), Frank Lloyd Wright Architect içinde (s. 8-31). New York: The Museum of Modern Art.
- Demir, Y. (2010). A Critical Look at the Role of the Planning Legislations in Sustaining the Authenticity of Traditional Settlements: Akyaka and Mardin Cases. *International Planning History Society Congress*, 12–15 July 2010, İstanbul.
- Dennis, J. M., ve Wenneker, L. B. (1965). Ornamentation and the Organic Architecture of Frank Lloyd Wright. *Art Journal*, 25(1), 2–14. <https://doi.org/10.1080/00043249.1965.10793756>
- Erarslan, A. (2019). A Contemporary Interpretation of Vernacular Architecture. The Architecture of Nail Çakırhan, Turkey. *YBL Journal of Built Environment*. 7. 5-25. 10.2478/jbe-2019-0001.
- Gökben, A. (2021). Mimar Nail Çakırhan'ın babası Ali Efendi'nin geleneksel Ula evi. *Turkish Studies*, 16(7), 19-43. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.52744>
- Karaman, A., (1999), Yaratıcılık, Froebel Eğitimi ve Frank Lloyd Wright, *Mimarlık Dekorasyon Dergisi*, 83.
- Lampugnani, M.V. (1986). *The Thames and Hudson Encyclopaedia of 20th Century Architecture*. London: Thames and Hudson.
- Lind, C. (1992). *The Wright Style: Interiors of Frank Lloyd Wright - Authentic Designs, Contemporary Interpretations*, (1st Edition) London: Thames & Hudson Ltd
- Manson, G. C. (1958). *Frank Lloyd Wright to 1910*. New York: Reinhold Publishing Corporation.
- MacCormac, R. C. (1974). Froebel's Kindergarten Gifts and the Early Work of Frank Lloyd Wright. *Environment and Planning B: Planning and Design*, 1(1), 29-50. <https://doi.org/10.1068/b010029>
- Naden, C. (1968). *Frank Lloyd Wright- The Rebel Architect*. New York: Franklin Watts, Inc.
- Nute, Kevin. (2021). Frank Lloyd Wright and the Ho-o-den Revisited. *Journal of the Society of Architectural Historians of Japan*, September, 1997.
- Uluoğlu, B., (2005). Bir İçeriksizleşme ya da Üç Özgürleştirme Hikâyesi, *Arredamento Mimarlık*, 65-73.
- Sev, A. (2009). *Sürdürülebilir Mimarlık*, (1. Baskı) İstanbul: Yem Yayınları
- Scully, V. Jr. (1960). *Frank Lloyd Wright*. New York: George Braziller, Inc.
- Wright, F. L. (1955). *An American Architecture*. (Ed: Edgar Kaufmann) New York: Horizon Press
- Wright, F. L. (1957). *A Testament*. New York: Horizon Press.
- Wright, F. L. (1960). *Writings and Buildings*. (Selected by: Kaufmann, E., Raeburn, B.) New York: Horizon Press.
- Wright, F. L. (2002). *İlk Akşam*. N. Togay (Ed.). *Modern Mimarlığın Öncüleri Frank Lloyd Wright ve Ev* içinde (s.9-16). İstanbul: Boyut Yayın Grubu.
- Wright, F. L. (2005). *Frank Lloyd Wright: An Autobiography*. USA: Pomegranate Communications Inc,

İNTERNET KAYNAKLARI

- Arkiv (2024). *Nail Çakırhan Evi*. www.arkiv.com.tr/proje/nail-cakirhan-evi/3228 (E.T.: 05.11.2024)
- Algan, U. & Dalay, L. (2021). *Nail Çakırhan Evi: Geleneği Günümüzde Yaşatmak*. www.gzt.com/arkitekt/nail-cakirhan-evi-geleneği-gunumuzde-yasatmak-3594573 (E.T.: 07.11.2024)
- Şaşmaz, E. (2019). Ula-Nail Çakırhan Evi-Muğla. <https://www.turkiyenintarihieserleri.com/?oku=2231> (E.T.: 08.11.2024)

- Frank Lloyd Wright Foundation (2024). *Oak Park Home & Studio*. franklloydwright.org/site/oak-park-home-studio/ (E.T.: 04.11.2024)
- Frank Lloyd Wright Trust (2024). *1893-World's Columbian Exposition, Chicago*. www.wrightsjapan1905.org/ (E.T.: 04.11.2024)
- Johnson, S. (2023). *Frank Lloyd Wright: Form Becomes Feeling*. medium.com/crows-feet/frank-lloyd-wright-froebel-blocks-toddler-geometry-94ab3ea78db7 (E.T.: 13.11.2024)
- TDK Sözlüğü (2024). *Türk Dil Kurumu Sözlükleri*. sozluk.gov.tr/ (E.T.: 19.09.2024)
- Tuğutlu, S. (2013). Türkiye'nin İlk Ağa Han Ödüllü Alaylı Mimarı: Nail Çakırhan. www.arkitera.com/haber/turkiyenin-ilk-aga-han-odullu-alayli-mimari-nail-cakirhan/ (E.T.: 02.11.2024)

EĞİTİM
yayınevi

 /egitimyayinevi

 /egitimyayinevi

 /egitimyayinevi

www.egitimyayinevi.com

siparişleriniz için: www.kitapmatik.com.tr

ISBN: 978-625-97435-8-5

